

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára: 1

NAGYVÁRAD, július 7.

Cséplés.

Még nem arattunk le, de azért próbáljunk egy kis próba-cséplést az év terméséből. Jó megtudni, hogy mennyi az üres szalma, mennyi a mag.

Kezdjük az igazi buzán s folytassuk a papir-buzán.

Milyen ez év termése, azt már körülbelül tudjuk, hogy mit ér a nép ezzel a terméssel, azt sejteni sem lehet. Talán a börziánerek tudják, de sokkal okosabbak, sem hogy elárulnák, mi céljuk van az idén, hausse vagy baisse-re spekulálnak-e.

Nálunk pedig úgy áll a dolog, hogy a szántás-vetés a nép munkája, a növekedés az Isten ingyen kegyelme, hanem az értékesítés a börze monopóliuma.

Volt már szűk termés öt és fél forintos árral, a mi koldussá tette a gazdát, volt bő termés tizenegy forintos árral, a mi megnyomorította a szegény embert s ma se tudjuk miért volt egyszer így, egyszer úgy.

A mi országunkban pedig minden a termés és a termés áráról függ.

Ha jó a termés, nyugodt a nép, ha jó az ára, fellendül az ipar és kereskedő sorsa, mert itt minden a gazdálkodás eredményétől függ.

Agrár állam vagyunk. A politikusok mást mondanak, de az ipari és kereskedelmi csődök vagy sikerek a mi állítunkat bizonyítják.

A mi országunkban szabad a börze-spekulációja, mint az ordító oroszlan, és

a mi népünk két elemi csapástól remeg; egyik a felhőből hulló jégeső, másik a börzéből áradó papir-buza. Az első ellen még lehet biztosítani, bár a társulatok kartelleznek ez ügyben is, hanem a másik ellen nem biztosít sem törvény, sem humanizmus, sem igazság, semmi.

A gazdasági eredményről tehát nem az aratás, hanem a slúszok után lehet majd szólni.

Papiros termésünk elseje a parlamenti aratás. Nem sok, de jó eredmény.

A tél szörnyűségei s a tavasz aggodalmi után jóra fordult hirtelen a parlamenti időjárás és a törvény, jog és igazság, ha tipeg is még, de talpra van segítve és járni kezd. Bizzunk hát, miért ne biznánk, hogy a béczézett csecsemőből derék ember válik.

A szavazók összeírása befejezéséhez közeleg. Nem terjesztették ki a szavazati jogot, mégis ötven perccel emelkedett a szavazók száma és pedig legnagyobb perccelben a magyar vidékeken. Ez reális és örvendetes eredmény.

A külpolitikában igen sajátos eredményt ért el Széll és Thun. Olyanformán vagyunk a kiegyezés nyélbe öntése után, hogy mi láttuk az osztrák arcát, az osztrák a miénket és várjuk, hogy melyik nevet a markába. Bizonyosan az a győztes.

Hanem még idáig egyiknek sincs kedve nevetni Mintha mi is levágtuk volna e kiegyezési harcban az osztrák fülét, ő is a miénket. Kétes öröm ez, hogy az osztrák füle nagyobb volt, mint a miénk. Ők nem érték el céljukat velünk, mi belé másztunk a 14-ik §-os kiegyezésbe.

Es végre a belső szociális politika terén?

Ugyan ki beszél itt szociális politikáról?

Külpolitika és kiegyezés itt a jelszó. A mindennapi kenyerünk gondját hagyjuk a jó Istenre.

Megadtad hát Uram a kenyeret az idén is nekünk, de vajjon — mi esszük-e majd meg, a mit nekünk adtál?

Ó dicső börze! Ó édeni nagyhatalmi pozíciónk, ti tudjátok ezt, nem mi.

P—y.

Összeesküvés Milán ellen.

Belgrád, július 7.

Az a négy lövés, melyet Milán Szerbia főhadparancsnokának szántak tegnap a Száva partján, mint a vizsgálat most már kiderítette, egy összeesküvés eredménye, melyet Milán ellen, az ő megbuktatására, esetleg láb alól való eltételére terveztek.

Az összeesküvők feje *Pasics Miklós szerb-államférfi, egykori miniszterelnök volt, kinek elfogatását táviratilag rendelték el.* A merénylő ugyanis, kire a rendőrök 40-szer lőttek s csak ezután tudták kézrekeríteni a Száva hullámaiból, bevallotta s többen ráismertek, hogy nem más, mint *Pasics hű szolgája*, ki ura parancsára akarta véghez vinni a politikai merényletet.

A dolog megértésére, idéznünk kell egy részt Szerbia legújabb politikai történetéből:

A 80-as évek elején alapította meg *Pasics* a szerb radikális pártot.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A könyves szemü vőlegény.

(Naplótörések.)

Irta: Bodnár János.

1896. szept. 6. Elvégeztem iskoliamat, azután hazautaztam. Korán érkeztem meg. Elég korán ahhoz, hogy megláthassam még egyszer s utolszor apámat — a koporsóban. Nem sokáig nézhettem!

Bezárták a koporsót — s kivitték az anyaföldre, a temetőbe; hadd pihenjen, a ki benne fekszik; úgy is küzdött, fáradt eleget, míg élt . . .

Könnyű volt neki az a küzdelem, — de hejh . . . nehéz nekem ennek a pihenésnek még a gondolata is . . .

1896. december 31. Tőled bucsuzom ó év; hazám fennállásának ezredik esztendeje. Néhány perc még és csak *voltál* — s nem lesz többé soha; meghalva a feltámadásnak minden reménye nélkül. Midőn ravatalod mellett állva, végbucsurá nyílnak ajkaim, — szemembe könny szökken: a fájó emlékezés keserű könnye. Igen, a fájó emlékezésé, mert szomorú emléket hagytaál nekem hátra: apám *emlékét*. Születésem percében apámat éltetem s most utolsó órában a meghoit fájó emléket zokogva siratom.

Ki hitte volna?

Az öröm, mi tanulmányaim végeztével szíven honolt, keserű örömmé változott át.

A sorsnak ez óriási csapása pályám bölcsőjénél végtelenül sujtólag hatott reám.

Szerencsém, hogy 20 éves vagyok s tudok még reményleni

Anyám s véreim kértek, hogy maradjak otthon s honnlétem által igyekezzem helyettesíteni az elvesztett családfőt, a szerető apát.

Nem *pótolni*, helyettesíteni csupán. Mert egy jó apát helyettesíteni lehet némelykor, de pótolni — nem lehet soha.

De ez lehetetlen vala. Egy részről azért, mert a távozási vágy, mi 15 hosszú éven keresztül valóságos ösztönné vált bennem, készített az elmenésre, csakugy mint a feskét s gölyát. Ezek is elmennek ősszel; én is elvágytam. De hát csoda-e ez? Hiszen 15 éven át ugy ősz táján mindig elszakadtam a szülei háztól, az anyai kebelről s elmentem messze, — — messze.

Ez volt az egyik ok, mi menni készített. Ezt talán le tudtam volna még küzdeni; de nem a másikat, a *helyet*, hol minden, de minden boldogult jó apámra s innét csak ő reá emlékezett. S mentem . . .

Ott hagytam jó anyámat, a bánatos özvegyet, — ott hagytam testvéreimet, a síró árvákat egyedül . . .

De nem! Mégsem egyedül!

Hisz ott van velük, ki *értük* élt.

Igaz, — 6 lábbal mélyebben a föld színénél s a kebel fölött egy kevés anyaföld, — de hiszen ott már nem fájnak a kínok. Ott van ő velük. Kimehetnek naponként hozzája s ott

sirja fölött elzokoghatják nap-nap után szívük fájdalmait. Tőlem ezt is megtagadta a sors! Mert köztem és ama sirhant között egy egész ország fekszik. Még a gondolat is elfárad, míg odáig repül . . .

Eljöttem messze, — nagyon messze.

Bucsut mondtam a földnek, hol bölcsőmet ringatták; bucsut mondtam ismerőseimnek, bucsut enyémnek, bucsut neki — apámnak is!

Egy egész délután ültem sirja mellett; olyan nehéz volt tőle elszakadni; olyan nehéz volt a válás. Nehézé tette a tudat, hogy talán nem láthatom a helyet többé — soha.

Igy, a viszontlátás reménye nélkül szálltam föl anyám zokogása közt a vonatra — — azután kibámultam a világtalan éjszakába.

Az éj sötét volt és üres . . .

Csak nagy távolból csillogott elő néhánéha az éjszak sarkcsillaga.

Lelkem is olyan volt, mint amaz éj, — oly rideg, oly kietlen, oly sivár . . . Csak legmélyen derengett egy halvány csillag: a bizonytalan jövő fénytelen csillaga . . .

Azóta 3 hónap mult el.

S most mindjárt elmúlik az év is, melyben mindez történt.

Jelentesd meg, — mielőtt elmennél te kegyetlen év, — apám szellemét.

Kelj föl halotti ágyadból apám!

Beszélni óhajt veled — fiad.

Vagy bűn a holtak nyugalmát háborgatni, — hát akkor csak aludjál, csak nyugodjál eszenesen tovább.

Fiatal pártjával eleinte az akkor kormányon levő haladópartot támogatta s csak kedvező alkalomra várt, hogy azzal szakítva, önálló politikai agitációt kezdjen. Ily alkalom csakhamar kínálkozott is a szerb vasutaknak a szédelgő Bontoux cég által kezdett építésekor. Hogy a haladópart ezen alkalommal saját hűveinek érdekeit följe helyezte az állam érdekeinek, ez a radikális pártnak s különösen P. már akkor is népszerű tekintélyének oly lendületet adott s állását oly erőssé tette, hogy előtte nemcsak a haladópartnak, hanem magának Milán királynak is meg kellett hátrálni. Ebben a heves pártküzdelemben P. mint a radikális párt vezére, ügyes és fáradhatatlan agitátornak bizonyult. 1883., midőn Milán király a zajsári lázadás folytán a radikális párt bizottságának összes tagjait vasra verette s rögtönítélő bíróság elé állította, P.-nak sikerült az elfogatás elől Szerbiából, hol halálra ítélték, külföldre menekülni. Oláhországból és Bulgáriából tollával és embereivel küzdött Milán király és kormánya ellen, mely küzdelemnek Milán király lemondása lett a vége. Milán király akkor, hogy dinasztiáját megmentse, fia Sándor javára a trónról lemondott s utolsó hatalmi ténye a halálra ítélt P. megkegyelmezése volt. P. ekkor visszatért Szerbiába s ezen perctől ő volt a helyzet ura. Korányalakításra azonban még nem vállalkozott. Előbb megvárta a parlament reorganizálását s csak a Gruics-kormány bukása után 1891. február 23-án fogadta el a neki felajánlott miniszterelnökséget.

Milán visszatérével Szerbiában Pasics szereplése igen háttérbe szorult s ő maga Sketsaurba vonult vissza. Itt érte őt az elfogatási parancs.

Milán élete.

A tegnap Belgrádban elkövetett és Milán ex- király élete ellen irányuló merénylet képezi a beszéd tárgyát a szerb fővárosban és egész Szerbiában. Azt beszélnek és világgá hirdetik a hivatalos táviratok, hogy Milán egy percze sem vesztette el lélekjelenlétét, hidegvértségét és méltóságos magatartását. Milán ex- király tehát valóságos hős gyanánt viselkedett a merénylet közben, a mi nem is csoda azon hős tettek után, melyeket a csatatéren a bulgáriai kaland közben elkövetett.

Ezekről a hősiességekről ugyan Klio más módon fog megemlékezni valószínűleg, mint a hogyan Szerbiából most érkezett táviratok em-

lékeznek meg arról. Mindamellett ő valódi hős. Lelke tele van elszántsággal és férfias elhatározással. A cselekvése mindenkor készen van, még akkor is, ha az a cselekvés az országot (a sokat sanyargatott és végkimerülésig kipumpolt Szerbiát) veszedelembé, az Obrenovics-dinasztiát egyik nagy válságból a másikba sodorja. Hőstetteiről annak idejében dicsőséges dalt zengtek Szerbiában azon lapok, a melyek a »Chronique scandaleuse«-t jegyzik. Ugy fogta föl a dolgot, hogy a király nemcsak a törvények fölött, de azokon kívül is rendelkezik.

Első nagyszabású hős tette az volt, hogy Natália királynétől elvált és pedig oly módon, hogy minden kíváncsi szem bepillantott kényekedve szerint a konak ablakain és családi perpatvarainak minden botrányos mozzanatait végig nézhette. Vajjon nem nagy hősiesség kellett-e hozzá, hogy ezt megtegye, tudván, hogy ilyenféle botrányok a trónon majdnem annyit ártanak a királyi családnak és egyszersmind a királyságnak, mint valamely veszített háború? Ártottak is e téren a trón prestígs-jének, a mennyit árthattak, mind a mellett ő hősiessen megvetette a veszedelmet és az erőszak minden fegyverét ütközetbe vitte, hogy vallási szándékát végrehajtsa. Az sikerült is neki.

Akkor bámulták eléggé Szerbiában Milán hősiességét, annyira, hogy meglehetősen szabadulni akartak tőle.

Következett a második hősiesség, a szerb bolgár háború. Ez a hősiesség már nagyobb volt, mint az első. Szükség is volt rá, mert a szerb trón akkor már erősen ingadozott, egy kis támaszt kellett keresnie. Belevetette tehát magát a háborús kalandba, gondolván, hogy a megfakult és tekintélyt veszített korona fényét újra meg fogja vele aranyozni.

Hogy nem sikerült neki, az nem azon mult, hogy nem volt elég hősiessége. Arról nem tehetett, hogy a bolgárok, különösen annak fejedelme nálánál még nagyobb hősiességet tudnak kifejteni. Az sem az ő hibája volt, hogy teljesen készületlenül ment bele a háborúba és Sándor fejedelem hadvezéri talentuma sokkal nagyobb volt, mint az övé.

De ez a kudarcz egy harmadik nagy hősiessé-

ségre vezetett, a melynek szintén emberül felelt meg. Lemondott a trónról és a királyi hatalmat fiára, a gyermekre ruházta át, nem törődve vele, hogy a gyermek a melléje rendelt régensekkel hogyan boldogul az országgal. Az egyike volt a legnagyobb hősiességnek. Mert micsoda roppant lelkiere van szükség, lemondani egy trónról, a mely kiszámíthatlan előnyt biztosít annak, a ki benne ül, nem is számítva a nimbuszt, a mely körülveszi. Mind a mellett ő lemondott. Ott hagyta az országot és Párisba költözött, a hol apró hősiességeket követett el a magánéletben, a mihez a világnak ugyan semmi köze, csak Szerbiának ne került volna annyi pénzébe! De sok pénzébe került. Mert noha nem volt már semmi köze az országhoz, mindamellett nem szünt meg számára a szegény ország a kiapadhatlan pénznek a forrása lenni, a mely fizetett ugyan, de nyögött alatta, a mennyit csak nyöghetett.

És ezután következett a legnagyobb hősiesség. Visszament újra Szerbiába, mint a hadsereg generalisszimusa. Pedig tudta, hogy ott ellene a gyűlölet és elkeseredés oly magas fokra hágott, hogy a legrosszabbtól lehetett tartani. Mindamellett visszament, átvette a hadsereg vezetését és uralkodott jobban, mint fia a király.

Vajjon a hősiességeknek ez a láncolata okozta-e, hogy az az elvetemedett merénylő gyilkos fegyverrel akart véget vetni Milán életének? nem tudjuk. A gyilkosság ocsmány eljárás és az az ember megérdemli, hogy példás büntetést kapjon. Azonban tanulság nélkül ez sincs. De csak azok számára van tanulság, akik egyáltalában tanulni tudnak. Ez a tanulság pedig abból áll, hogy a hősiességnek is van háttára és ha sok, abból is megárt.

Vajjon Milán képes-e ilyen tanulságra? — azt a jövő fogja megmutatni.

Hirhedt betörő elfogatása.

— Saját tudósítónktól.

Gyapju, július 7.

A gyapju csendőrőrs kiváló ügyes, tagja, Nagy János csendőr-tizedes egy újabb babért szerzett a csendőr-egyenruhának.

Élete feláldozása árán elfogott egy olyan veszedelmes rabot, ki már ezelőtt hat évvel bevasalva megszökött a csendőrség kezei között a béli erdőben.

Azóta körözés körözést ért ellene, de bár díjat is tűztek fejére, mégsem tudták kézrekeríteni.

Tegnap volt két hete, hogy Nagy János csendőr-tizedes járort vezetett Sályi és Székelytelek községek erdőjében, mert értesítésére esett, hogy a környéken több rendbeli rablást követett el s a környéken levő erdőben tartózkodik a tettes.

Két heti fáradságos nyomozás után végre rábukkantak a székelyteleki erdőben a hirhedt rablóra, Igás Togyerre, kit a köröző leírásból azonnal felismert.

A bandita, ki egész réme volt a környékbeli falvaknak, éppen déli álmát aludta az erdő sűrűjében a bokrok között, mikor Nagy János csendőr-tizedes megpillantotta.

Nesztelenül lopódzott egyik fától a másikig, míg végre a bandita közelébe juthatott. A zajra Igás felrettent, de már késő volt, mert a következő perczen már Nagy reá vetette magát s bár a bandita kézzel védekezve nagy ellentállást fejtett ki, sikerült őt letipornia s megbilincselnie. Azután bekísérte Nagy a kö-

Hisz boldog fiad! Boldogok gyermekeid. Boldog ithagyott hitvesed is! Hisz te legjobban tudod, hogy az Isten gondját viseli az árváknak és özvegyeknek . . .

Az óra éjfélét üt! . . . A harangok megkondulnak . . . Az év suhan . . . És én belekialtam a néma éjszakába bucsuzómat. Nem bucsuzom! Nem bucsuzom! . . .

1897. december 29. Feledni legjobban lehet a családi körben. Ezt egy év alatt tanultam meg, melyet távol tölték.

Haza mentem megint, hogy meglássam azt a sirt, amelylyel anyynyszor álmodám.

Ráborultam s beszédbe eredtem a lakójával . . .

Forró könnyeim végig perogtak a hideg kövön s mire a sirra huilottak egy-egy gyöngyszem lett mindenikből . . .

Megönnnyebbülten állottam föl.

Hisz még boldognak kell lennem!

Igen még az is leszek!

Azt sugta a halott!

De a valódi s tartós boldogság csak házas életben keresendő s található föl. Mert lehet boldog a fiatal ember is, míg örömét leli a pillanatnyi élvezetekben, a melynek édességét nem képes megkeseríteni az azokkal karöltve járó kimerülés, fájdalom nem; ámde ez a boldogság csak addig tart, míg a szív önmagában keresi és föl is találja az enyhet adó vigaszt. De ha egyszer sujtó bánatok elfásították a keblet s képtelenné tették azt minden oly munkára, a melynek nyomában a feledés, megnyug-

vás járna: óh akkor tova röppen a boldogság is és nem képes azt többé semmi földi hatalom előteremtteni, elővarázsolni, csak egyedül a nő, az asszony! . . .

A temetőből eljegyzésemre mentem — — hogy onnan előjőve, ismét kimenjek a temetőbe.

Szegény anyám! Hogy tervezett, hogy számított, hogy örült.

Korai volt öröme; nem jöhetett velem; nyomnia kellett az ágyat. Az orvos vigasztalta, hiszen majd meggyógyul! majd! . . .

— Te csak eredj fiam! majd hugod s öcséd is elmennek! Legyetek szerencsések! Éljetek boldogul! . . .

Isten áldjon meg gyermekeim! . . .

Megcsókoltam és elmentem.

Oh én balga! Nem gondoltam, hogy anyámnak utolsó szavai voltak ezek hozzám.

Másnap megtörtént eljegyzésem s ugyanaz nap este 8 órakor meghalt anyám.

Szegény szív! Akkor dobbant utolsó, mikor fia jeggyűrűt cserélt . . .

Nyugodjál meg anyám! Fiad még mindig tud remélni.

Hiszen a remény olyan, mint a szőlőtőke, ágai évről-évre elhervadnak, de a törzs mindig megmarad, hogy új leveleket hajtszon, hogy friss, zöld hajtásokat neveljen.

Aludjál anyám csöndesen! . . .

Fiad boldog vőlegény — csak a szemei vannak tele könnyekkel — a melyek nem akarnak felszáradni, nem akarnak kiapadni — soha. De majd! . . .

zeli Székelytelek községéhez, ahol vállatára fogták.

A következő betöréseket és lopásokat sikerült reábizonyítani, melyeket két hét alatt követett el a szomszédos falvakban:

Benyese községből Vandki György gazdaszt kárára két darab sertést. — **Beél** községből szintén azt. — **Székelyteleken** kirabolta az árendást és az erdei számócszát szedő asszonyokat. — **Tenkén** egy ruhás tüzet rabolt ki. — **Vasandon** egy kereskedőt, Grosz Lajost rabolt ki 350 frt erejéig. — **Ökrösön** 220 frtot egy kereskedőtől, kihez éjnek idején tört be. — **Pecze-Szöllösön** egy paraszt gazdát rabolt ki, kinek minden ruháját elvitte.

Nagy két hétig vitte magával községről-községre mindazon helyekre, ahol a rablásokat és lopásokat elkövette. E fáradságos ut után tegnap bekísérte a gypjuj csendőrörsre s ma már Nagyváradon, az ügyészség fogházában ül. Nagy hálával adózik az egész vidék a derék csendőrnek, ki megszabadította e rémes banditától a környékbeli falvakat.

A derék csendőr méltán is reá szolgált az elismerésre, mert valóban díszre a nagyvárad csendőr-szárnyának.

Ez uton is felhívjuk több környékbeli birtokos megbizásából a felebbvalóit, illetve figyelmeket a derék csendőr-káplárra

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

- Julius 8. A nagyvárad-városi nyugdíj bizottság ülése.
Julius 8. A helyőrség juliálisa a Szent-László (Püspök) fürdőben.
Julius 9. A 48-as Népkör házas táncvigalma a Karger-féle nyári mulatóban.
Julius 9. A rábsegélyző egyesület közgyűlése d. e. 10 órakor (fogházépület II. emelet 5. ajtó).
Julius 18. Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának gyűlése d. u. 3 órakor.

* **Rendezik a színház helyét.** A színház építése helyül szükséges területek tudvalevőleg nem állnak szabadon, hanem be vannak építve. Nagyvárad részéről **Komlóssy** József tanácsnok és **Busch** Dávid főmérnök tegnap adták át ezeket az épületeket **Rimanóczy** Kálmán építésznek, mint a színház építés vállalkozójának. **Rimanóczy** Kálmán a jövő hétfőn megkezdte az épületek lebontását. Első sorban a Sáfrád-házat bontják le teljesen, aztán a Mayr-ház kisudvarán levő raktárt, a Tóth Ferencz háznál levő keresztépület és a Rózsabokort. A Lojanek-czégnek a város engedélyt adott, hogy fényképező műtermét ideiglenesen a Bémer-téren állíthassa fel. A Rózsabokorban vasárnap este bucsu estélyt rendez Hillinger Lipót s ez alkalommal utoljára szól a zene a sokszor érdekes jelenetek színhelyén. Hétfőn már a csákányok okoznak ott zajt.

* **Petőfi-ünnep Segesvárt.** A segesvári Petőfi emlék ünnepélynél az emlékbeszédet **Bartha** Miklós fogja tartani. **Ugron** Gábor vezetése mellett mintegy 3000 székely fog megjelenni ez alkalomból Segesvárott.

* **Akinek rongy a magyar zászló.** A berzenzei állomásfőnök a déli vasut indóházánál egy tekepályát létesített és a megnyitási ünnepélyre ugy a berzenzei uri társaságot, valamint 4—5 horvát állomásfőnököt is meghívott. A horvát urak, nevezzük őket uraknak, megjelentek és a magyar földön valóságos botrányt követtek el. A velük született vak gyűlölet ez ünnepélyen is kitört belőlük és

arczátlan vakmerők voltak nemzetünket gyalázní, ócsárolni. Akadt köztük egy, a ki nyíltan kijelentette, hogy ő Horvátországban a magyar *lobogót letépte* és mindig le is fogja tépni *azt a rongyot*, valahányszor azt kitűzik. A jelen volt magyarok, elég helytelenül, a horvát társaságot szó nélkül elhagyták. — A kereskedelmi miniszter figyelmét felhívjuk ez esetre és meg vagyunk győződve, hogy ez ügyben szigorú vizsgálatot fog indítani.

* **Nagy idők tanuja.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak mély fájdalommal tudatják a felejthetetlen kedves rokonnak **Simay** Lakácsnak nyugalmazott 1848-49-es honvéd huszár kapitányának élete 84-ik évében f. hó 5-én, a halotti szentségek ájtatos felvétele után délután 4 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 7-én délelőtt 9 órakor fognak a r. kath. szertartás szerint Csanád-Apácán, gyász-istentisztelettel örök nyugalomra elhelyeztetni. Csanád-Apáca, 1899, július 5-én. Áldott legyen emléke. Pérchy Sándor unokaöccse és neje Bay Julia. Pérchy Petronalla unoka huga. Pérchy Adorján unoka öccse és neje Stongoth Mária és gyermekei Pérchy Manó unoka öccse és neje Longa Emilia és gyermekei. És az összes Simay rokonság.

* **A kölni küldöttség idehaza.** A kölni jubileumról tegnap érkeztek haza a legényegylet kiküldöttjei. Még élénk behatása alatt állnak annak a szíves és kitüntető fogadtatásnak, melyben mindenütt részesültek, mely annyira ment, hogy Kölnben még magyar zászlók is tüztek ki a tiszteletükre s a diszgyűlésben is hangoztatták örömeiket a felett, hogy magyarok is vannak a legényegylet félszáz éves jubileumán. A deputáció nyilvánosan fog beszámolni utjáról az egyletben. A beszámolásról bővebb tudósítást közlünk.

* **Szép vidék.** Idegen: Mondja csak, oly sokáig élnek itt az emberek, — minthogy a temető, ehhez a nagy faluhoz képest, annyira üres? Paraszt: Hát tudja, az onnan van, mert a falukbéli férfiak közül a legtöbb a fegyházban szokott meghalni!

* **Honvédek összpontosítása.** Két teljes honvéd gyalogezredet összpontosítanak Nagyváradon. A debreczeni 3. gyalogezred, valamint a nagyvárad 4. honvéd gyalogezred Borosjenőn állomásozó 3. zászlóalja ma reggel Nagyváradra érkezik. A nagyvárad honvéd gyalogság elébe megy az érkező csapatoknak s csatározás után együtt vonulnak be Nagyváradra. A debreczeni honvédek a Réten lesznek a lakossághoz beszállásolva, míg a borosjenőieket a volt járványkórházban és a gázgyár környékén levő házaknál szállásolják el.

* **Májusi házasságok.** A m. kir. központi statisztikai hivatal *Havi közleményei* legutóbbi füzetében rideg számokkal tárgyalja le azokat a többé-kevésbé boldog halandókat, akik a búbajos (?) május havában vették föl Himen rózsás lánczait, a kimutatás szerint a magyar birodalomban 15.054 házasságot kötöttek, a mely számból Horvát-Szlavonországban 1516 házasság esik. Csupán a magyar anyaországban kötött 13.538 házasságot véve szemügyre, azt látjuk, hogy aránylagosan a legtöbb házasságot a dunáninneni megyékben kötöttek, a legkevesebbet pedig Erdélyben. A vármegyék közül Udvarhely mutatja házasságkötések tekintetében a legmagasabb arányszámot, míg a legalacsonyabbat Fogaras tüntette fel. A városi törvényhatóságok között házasságkötések számaránya tekintetében Kolozsvár áll az első helyen. Az utolsó Panceova. A magyar birodalomban májusban 1566 vegyesházasságot kötöttek. Ebből a számból Horvát-Szlavon országokra mindössze 41 vegyes házasság esik. A keresztény-zsidó házasságok összes száma 30, ebből 16 esetben keresztény vőlegény vett el zsidó lányt, 14 esetben pedig

keresztény leány lépett zsidó vőlegényvel házasságra. A magyar anyaországban kötött 1525 vegyes házasság egyötöd részében (310 esetben) jött létre megegyezés, még pedig tulajdonképpen részben (az esetek 53.55 százalékában) az anya vallása javára. A legtöbb megegyezés, számszerint 197 a róm. kath. vallásnak kedvez, a református fél javára 59, az ágostaiéra 37, a görög katolikuséra 9, a görög keletiére 6 megegyezés létesült. A 30 keresztény-zsidó házasság közül 4 esetben jött létre megegyezés, 2 esetben a keresztény, két esetben a zsidó fél vallása javára.

* **A szokás hatalma.** Utonálló: (egy bankárhoz) Pénzt ide!

Geldbeutel bankár: Hány perczentre méltóztatik parancsolni?

* **Uj aranyvidék.** **Daroson Cily** (Klendyke) az aranyásók legújabb életmódja, mert állítólag egy aranyásó heti keresete 6000 dollárra rug. **Cagi Nőme** városából e hirre már eddig is 2000 aranyásó kivándorolt és nem érdektelen felemlíteni, hogy az első hajó a »Sovereign«, amely a vidék felé vitorlázott, 1000 dollár szállítási díjat követelt személyenként. Julius hóban még 10.000 ember készül a vidékre kivándorolni.

* **Az I. és II. oszt. kereseti adók lajstroma.** Nagyvárad összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1899. évi I. és II. o sztályu kereseti adókövetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi július hó 8—15. napján át 8 napi közszemlére a városi adóhivatal 11. számú szobájában azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint érdekelte adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni. Nagyvárad, 1899. évi július hó 4. Városi adóhivatal.

* **Tisza László bűnügye.** **Drill** Béla vizsgálóbíró az isaszegi honvédszobor pénzének elsikasztása miatt Tisza László ellen tett bünyenyítő följelentés tárgyában a vizsgálatot Tisza László és még egy kihallgatott félnek kihallgatásával megszakította. A kihallgatások után ugyanis oly mozzanat jött közbe, a mely miatt a vizsgálóbíró az iratokat legott át kellett tennie a kir. ügyészséghez. Az iratok tehát most ismét dr. Geguss kir. főügyész helyettesnél vannak s Drill Béla vizsgálóbíró csak azoknak visszatérkezése után folytatja majd a kihallgatásokat.

* **Utbaigazítás.** Idegen ur: Bátya, merre van a baromvásár?

Paraszt: Tessék csak balra tartani. Láthatja az ur, hogy minden marha arra megy!

* **Elfüstölt milliók.** A dohányzók serege egyre növekszik. Az elmúlt évben közel két millió forint áru dohánynyal többet fogyasztottak Magyarországon mint 1897-ben. A dohányjövédéki igazgatóság ma megjelent kimutatása szerint az 1899. év első négy hónapjában az elfogyasztott dohány összege a múlt évihez képest újból negyedmillió forinttal növekedett. Az általános eladásból befolyt: a burnótokból 31.705 frt 95 kr, a pipadohányból 5.098.575 frt 23 kr, szivarokból 5.098.575 frt 23 krajczár, szivarkákból 2.649.260 frt 95 kr, havanna szivarokból 14.854 frt 50 kr, összesen 14.111.192 frt 81 kr. — Az 1898. év ugyanezen szakában a pénzjövedelem 14.030.013 frt 46 kr volt. Az emelkedés 80.179 frt 34 kr, vagyis 0,5 százalék. A különlegességek eladásából befolyt: a brunótokból 186 forint 30 kr, pipadohányból 688.882 frt 57 kr, belföldi szivarokból 276.301 forint 66 kr, angol pipadohányból 2.379 frt 80 kr, külföldi szivarokból 94.054 frt 55 kr, török és egyiptomi szivarokból 111.373 frt 63 kr,

összesen 1,423.388 frt 72 kr. Az emelkedés 161.369 frt 22 kr, vagyis 12,8 százalék. Az általános és különleges eladás összes pénzjöveldelme 15,533.581 forint 53 kr. Az emelkedés 241.548 forint 56 krajczár vagyis 1,5 százalék.

* **Hentzi butorai a bíróság előtt.** A budapesti V. kerületi járásbírósnál, Arany bíró előtt, érdekes tárgyalás volt ma egy igénypörben, amelyet dr. Dávid Miksa budapesti ügyvéd által Fenerstein Jakabné és társai indítottak bizonyos lefoglalt butorok tárgyában. A tárgyaláson Klein Jakab 70 éves magánzó azt a vallomást tette, hogy a lefoglalt butorokat az egyik igénylőnek az édesanyja néhány nappal Hentzi tábornok halála után vásárolta, amikor Hentzi butorait árverésen eladták s hogy ezek a butorok Hentzi butorai voltak. Arany bíró jegyzőkönyvbe vétette az aggastyán valomását. A butorok ma is sértetlen állapotban vannak.

Korcsmai életkép.

— A jövőből. —

Az új állami italmérségi jövedékről szóló törvényjavaslat szerint a korcsmáros és vendéglős stb. elveszti mérés engedélyét, ha berugott állapotban levő vendégének bármilyen szeszes italt ad. A jövőben tehát a nagyváradi vendéglőkben és korcsmákban ilyen jelenetek fognak lejátszódni:

(Egy asztaltársaság bizonyos lelkes hangulatban ül megszokott helyén.)

Vendég: János, még két üveg Magyaradit.

János a mellékhelyiségbe siet az ott levő gazdájához s beszélgetni kezd vele, azután a másik oldalra megy anélkül, hogy a parancsot teljesítene.

Vendég: Na, hol marad már az a bor?

János (lassan oda sompolyogva): Miféle bor?

Vendég: Hát amit rendeltünk. Két üveg Magyaradit.

János: Tessék az urral beszélni. (Lassan eltávozik.)

Az asztaltársaság dühöng és kiabál a vendéglős után, aki végre lassan odamegy az asztalhoz.

Vendégek: Szemtelenység! Ilyen pinczéje van? Nem akar minket kiszolgálni. Két üveg Magyaradit kértünk és János nem hozott bort. Az embert képes kiszerezni a világból.

Vendéglős: Bocsanat, uraim, de én önöknek nem hozhatok már olyan bort.

Vendégek: Miért ne?

Vendéglős: Mert elfogyott.

Vendégek: Na, gyönyörű vendéglős. Hozzon hát Szomorodnit, Neszmélyit, vagy amit akar.

Vendéglős (a fületővét megvakarva) Pardon, ez sem lehetséges. Minden bor kifogyott.

Vendégek: Meg van háborodva, vagy tréfát akar velünk üzni? Semmi bora sincs már?

Vendéglős (hallgatagon bólint).

Vendégek (dühösen): Hozzon akkor sört, egy korsóval mindegyikünknek.

Vendéglős: Sajnálom, uraim, már söröm sincs.

Vendégek (ordítva): Ez az ember bolond, kilencz óraker este már söre sincs. Ott van ni! a másik asztalnál is szolgálnak fel valamit. A mentőkhez kell telefonálni, hogy vigyék el ezt a bolondot.

Vendéglős (megharagudva): Ha éppen akarják tudni, hát van itthon borom is, söröm is, de önöknek már nem adhatok.

Vendégek: Miért éppen nekünk nem?

Vendéglős: Nem ismerik az új törvényt? Nem adhatok mindenkinek bort és sört, a ki csak kér.

Vendégek: (hangosan nevetve): Azt akarja talán kisütni, hogy mi részegek vagyunk?

Vendéglős: Éppenséggel nem mondom. Az urak tudják, hogy nekem kedves vendégeim, de a mérési jogomat csak nem veszthetem el önkért.

Vendégek: De nem látja, ember, hisz mindnyájan józanok vagyunk.

Vendéglős: De János megmondta, hogy...

Vendégek: Milyen szemtelenség visszatartani minket a berugástól. Ha nem hoz ide bort, hát olyan botrányt csapunk, hogy a vendégek mind ide néznek.

Vendéglős: (félvállról pislog és hallgat.)

Vendégek: Hát mit tettünk mi magának, hogy így bánik velünk? Bevertük talán az ablakait, eltörtük a székek lábait, botrányt csináltunk? Ez

már mégis alávalóság, törzsvendégekkel így bánni el. Be fogjuk panasolni becsületsértésért.

Vendéglős: Szívesen szolgálnék, uraim, hiszen abból élek, de (siránkozva) nem tehetem. Bizonyítsák be nekem először, hogy teljesen józanok.

Egy ur, a ki a fülkében egy pohár sör mellett ült, szólítja a vendéglőst s pár szót mond neki.

Vendéglős (visszatérve): Tehát, uraim, mondják meg nekem egyszerre, mennyi 17×38?

Vendégek: Ugy látszik, hogy ön van berugva.

Vendéglős: Nem, nem, az az ur adta nekem ezt a jó eszmét, hogy ilyen esetben miként lehet megállapítani a józanságot. Ez az ur számtantanár s ha nincsenek nagy igényei, úgy állandóan alkalmazni fogom helyiségemben. Tehát, mennyi 17×38?

Vendégek: 646.

Vendéglős: János, még két üveg Magyaradit. Semmi baj uraim.

Az áruló csizma.

— Felfedezett gyilkosság. —

A törvényszék tegnap kezdte tárgyalni **Dudrás János** siteri lakos bűnperét, aki azzal van vádolva, hogy a múlt év októberjében meggyilkolt egy fiut, **Kerekes Andrást** azért, mert az őt egy izben megütötte.

Az esetben a legérdekesebb az, hogy az az ügy talán soha nem derült volna ki, ha a vádlott nem kapzsi, aki a helyett, hogy az áldozat lábáról lehuzott csizmát megsemmisítette volna, azt eladta, de az vesztét is okozta, a mennyiben az eladásnál jelen volt egy ember, aki megösmerte a csizmát s ezen az alapon indult nyomozás az igazságszolgáltatás kezébe adta a bűnöst, aki ugyan folyton tagad, de a tanuk igen terhelőleg vallanak ellene.

A tárgyalást különben nem fejezték be, mert egy tanu nem jelent meg s így a tárgyalást elnapolták.

A közeli siteri községben nagy felháborodást keltett két évvel ezelőtt az a hír, hogy **Kerekes István** jómódu földművelőt ott hagyta a felesége s hogy elment **Dudrás János**hoz lakni, akit pedig az egész falu mint verekedő embert ösmert.

Az asszony nem is élt sokáig ott **Dudrással**, hanem visszament az urához, akit nem akart többé elhagyni hiába hívta **Dudrás**.

Az asszonynak ezen tette miatt a **Kerekes** család s **Dudrás** között a lehető legrosszabb viszony jött létre sőt a múlt tavaszon egy izben **Kerekes István** a 12 éves fiával **Andrással** meg is verte **Dudrást**.

Ez a verekedés azután a **Kerekes András** vesztét okozta.

Hónapokkal ezen verekedés után a múlt év október 6-án **Kerekes András** elment a szülőbe.

A házbeliék este várták haza, de a fiu nem jött haza, mire keresésére indultak.

A fiut megtalálták rövid keresés után az erdőben — meghalva, teste véres volt testén több óriási sek tátongott, úgy hogy mindjárt az első pillanatra nyilvánvaló volt, hogy a fiu bűntény áldozata lett.

A gyanu azonnal **Dudrásra** irányult, akit a csendőrök el is fogtak, vallatták is s nyomoztak ez ügyben, azonban ellene semmi terhelő adat sem merült fel, úgy hogy két hét múlva szabadon is bocsájtották.

A nyomozás tovább folyt de eredménytelenül míg két hó múlva merő véletlen s a **Dudrás** kapzsisága következtében újból elfogták **Dudrást**, de ekkor már igen sok terhelő adat volt ellene.

Amikor ugyanis a meggyilkolt fiut megtalálták, hiányzott a csizmája, a kabátja s a kalapja.

Ezeket a tárgyakat keresték is de megtalálni nem tádták.

December elején a váradi vásáron egy ember három pár csizmát adott el, s ezek között volt a **meggyilkolt fiu csizmája is**.

Egy siteri ember is volt akkor a vásáron, aki látta a csizma eladást s merő kíváncsiság-

ból megfigyelte ezt a dolgot, majd mikor az eladó eltávozott megnézte a csizmát s a legnagyobb meglepetéssel abban a **meggyilkolt Kerekes András csizmáját ismerte fel**. A csizmán még a vérfoltok is láthatók voltak.

Az eladó pedig nem volt más mint Dudrás János.

Igy azután a csizma eladás által kiderült az a véres tett, ami anélkül talán örökké titokban maradt volna.

Ezen ügyet tegnap tárgyalta a kir. törvényszék bünyenítő osztálya **Nagy József** elnöke alatt.

A tanácsnak tagjai voltak **Móré Pál** és **Baróthy Pál** dr. bírák, **Vajnovszky János** jegyző.

A vádhatóságot **Dr. Korn Lajos** kir. alügyész képviselte míg a vádlottat **Fássy Lajos** ügyvéd védte.

A vádlott szikár magas ember, akit ugy látszik erősen megviselt a deczembertől tartó fogság. Igen gyorsan beszél, el is mond mindent, de a dolgról mit sem akar tudni.

Egészen nyugodtan viselkedik s nem egy izben egész kedélyesen mosolygott. A tárgyaláson viselkedését különben eléggé megvilágítja az, hogy az elnök több izben kénytelen volt őt rendreutasítani s mivel ez nem használt, az elnök kénytelen volt őt egy napi **szigorított** fogsággal büntetni.

A tárgyalásnak egyik első érdekes mozzanata a meggyilkolt testvérének **Kerekes Julinak** a vallomása volt.

— Megtalálták a fiut? kérde tőle az elnök.

— Először csak egy tócsa vért, meg egy kötelet találtunk, feleli a tanu, ki egész kihallgatása alatt sir.

Ez a tanu is elmondja az előzményeket. Azt mondja, hogy mikor a verekedés volt **Dudrás** és a fiu közt, akkor fenyegetődzött **Dudrás**, hogy meglakol még ezért a fiu.

Kerekes Juli után a vádlottat hallgatták ki.

Elnök: Hallotta mivel van vádolva?

Vádlott: Igen.

— Miért ölte meg a fiut?

— Nem öltem én meg, nem is láttam a fiut azon a napon.

— De hisz itt van a csizmája is amit maga adott el a vásáron.

— Én nem adtam el — feleli a vádlott.

A vádlott mindezekig meg is marad a tagadásba.

Ezután jönnek azok a tanuk, akik azt igazolják, hogy a csizmát csakugyan **Dudrás** adta el.

Pollák Jakab házaló az első ilyen tanu, ő vette meg a csizmát.

Elmondja, hogy akkor három pár csizmát vett a vádlottól, s hogy a kérdéses csizmát a tarisznyájából vette elő.

— Ez volt az a csizma? kérde az elnök a tanutól, reá mutatva a bűnjelre.

— Tanu: Igen ez.

— Meg mer erre esküdni?

— Meg.

— Ki adta el ezt a csizmát.

— (A tanu reá mutat a vádlottra.) Ez az ember.

Lovász Samu és **Pollák Hermann** tanuk hasonlólag felösmerték ugy a csizmát mint az eladót, a vádlottat.

A korona tanu **Amigó Ferencz** siteri volt csizmadia.

Ő volt az, aki utána lesett **Dudrás**nál s ő gyelmeltezte **Pollákot** arra, hogy ez a csizma bűnjelt képez.

Ez a tanu is felösméri a bűnjelt s az eladót.

A vádlott a négy tanu vallomása daczára megmarad a tagadásban.

A meggyilkolt szülei, valamint a testvére **Julis**, szintén megösmerték a csizmát.

Ezután még több tanut hallgattak ki akik igazolták azt, hogy **Dudrást** a kérdéses napon a tett hely felé látták menni s hogy több izben fenyegetődzött, hogy a fiu bosszút áll.

Egy fontos tanu azonban a tárgyaláson meg nem jelent s ezért a törvényszék a tárgyalást este fél 8 óraker az ügyész indítványár elnapolta s ezen tanu beidőzését elrendelte.

EGYESÜLETEK.

A „biharmergyei és nagyváradi nőegylet“ választmányi ülése. A biharmergyei és nagyváradi nőegylet választmányi f. hó 7-én Szokoll Józsefné alelnök elnöklete alatt és lakásán ülést tartott, melyben részt vettek: özv. Grunvald Henrikné alelnök, Arany Sándorné, Bösörmenyi Gézané, özv. Imre Jánosné, Jelinek Ferenczné, özv. Kunyhósi Jánosné, Mezey Vilma, Sebő Pálné, Stark Róza választmányi tagok és Bösörmenyi Géza jegyző.

Alelnök az ülést megnyitván, mély részvétellel emlékezik meg azon fájdalmas veszteségről, mely egyletünk nagyérdemű elnöknőjét, özv. br. Gerliczy Félixné s választmányunk ügybuzgó és jótékony tagját, özv. Des Echerolles K. Sándornét, Des Echerolles K. Sándor gyászos elhunytával érte s bejelenti, miszerint alelnök társa, özv. Grunvald Henriknével részvétét fejezte ki az özvegnél a veszteség fölött s utóbbi részvétet a választmányhoz intézett levelében megköszönte.

Ezen esettel kapcsolatban alelnök bejelentette miszerint Molnár Lajos gyógyszerész ur koszorúmegváltás címén az egyletnek 10 frtot adományozott.

A választmány Bauch Amália árvának kilépését az árvaházból tudomásul vette s az ekként megüresedett helyre Tóth Ida k. topai illetőségű teljesen árva leányt felvette. Végül tudomásul vette, hogy gróf Bethlen Aladárné urnő a segélypénztár javára 10 frtot adományozott. Egyleti árvaházunk elnökő páratlan buzgalma folytán vagyoniilag oly szépen szaporodik, mikép tervbe van véve, hogy az Erzsébet árvaházban az eddigi 26 árvány helyett 30-at fog felvenni.

A népkönyvtárbizottság ülése. A nagyváradi „Népkönyvtár“ felügyelő-bizottságának tagjait tisztelettel kérem, hogy a Népnevelési Egylet helyiségében (Nagypiac-tér, közs. polgári fiúiskola, földszint, 10. ajtó) ma d. u. 6 órakor tartandó gyűlésen részt venni szíveskedjenek. Nagyvárad, 1899. július 8. Dr. Berkovits Ferenc, biz. elnök.

Igazságszolgáltatás.

Tolvaj adótsízt és finánczok. Vagy hat esztendeje, hogy a józsefvárosi teherpálya-udvarnál levő fogyasztási adóhivatalnál csinos panamának jöttek a nyomára. A mint az 1891. évben tartott rovincsoláskor kisült, Milviusz Imre adótsízt és a kapunál őrködő finánczok galád módon loptak. Egyetértve, a fogyasztási adó, községi pótlék és italmérési adó címén fizetett summákat rendszeresen megdézsmálták s ezzel tetemes károkat okoztak a fővárosnak. A vidám zsebelésben Milviusznak kompanistái voltak Szili István, Técsi Dániel, Ignác György, Markos János és Lilienfeld Bernát magy. kir. pénzügyőri fővigyázók. A banda igen egyszerűen de mégis elmésen operált. Ha valami adó alá eső cikk jutott eléjük, az adót fizetőnek helyes fizetési béczt adtak, de a hivatalban maradt törzsbéczt mindig jóval kisebb összeget mutattak ki. Ilyen lopást, illetőleg btkv. 462. és 463. §-ba ütköző hivatali síhkasztást kerek száz eszben követtek el, többnyire borok megadóztatásánál. A kárösszeget csak hozzávetőlegesen lehet tudni. A mi kiderült vngy 4000 forintot tehet ki.

Az adótsízt visszaélései mellett a pénzügyőrök ténykedése abból állt, hogy ők az ellenőrzésre szolgáló jelentővekbe, amint Milviusz kívánta, maguk is hamis tételeket, vagyis mindenkor kisebb összegű befolyt adót jegyeztek be. Amint a csuf üzelmek napfényre jöttek, fegyelmi uton persze elcsapták az egész bandát s megindult ellenük a bünvádi eljárás is. És amint már nálunk lenni szokott, a bünvizsgálat évekig húzódott s a mai napig tartott, míg az ügy végtárgyalásra kerülhetett. Persze a lefolyt hat év alatt megfogyott a vádlottak száma: Lindenfeld megszökött s a főbűnös Milviusz meghalt. Így csak négy vádlott van a végtárgyaláson, melyen Agoraszó bíró elnököl a közvédatat dr. Egressy-Nagy királyi alügyész képviseli,

védőkként pedig dr. Keszits Antal és dr. Viktor ügyvédek szerepelnek. A vádlott exfinánczoknak persze van eszük és — tagadnak. Azt mondják, ha hiba esett, oka az, hogy vakon hittek Milviusznak. A tárgyalás, miután igen sok tanut kellett beidézni, a nagy esküdt-széki teremben folyik s itélethezásra csak 2—3 nap mulva kerül sor.

A bárónő tartásdíja. A bíróságoknál évek óta van dolga a házassággal, melyet pár év előtt báró Nugent Walter és Bellini Blanka, családi nevén Triebler Emilia énekesnő kötöttek. Egész sora az elkeseredett pöröknek támadt köztük. Nem rég a báró kivitorlázott Amerikába s most, úgy látszik, nyoma veszett elhagyott hitvesének is. Erre mutat, hogy a büntető törvényszék nem tudja feltalálni báró Nugent Walterét sem, a kit mostoha fia, báró Nugent Zuval zsarolás miatt jelentett fel. A fiatal báró, mint katonatiszt a hadseregben szolgál s nemrég nyílt levelezőlapot kapott a bárónőtől. Mostohaanyja azzal fenyegette, hogy feljeleníti ezredparancsnokánál, ha tovább is megakadályozza azt, hogy beekzeválja férjén, báró Nugent Walteron a tartásdíjat, melyet részére a bíróság megítélt. A levelező lapon arról van szó, hogy a fiatal báró Nugent Luval egy 3000 forintos váltót hamisított volna azért, hogy ő foglaltathassa le atyja járandóságait s ahhoz a válópört folytató bárónő hozzá ne férjen. A büntető törvényszék, arra való tekintettel, hogy a bárónő illetékes hatóságánál leendő feljelentéssel fenyegette báró Nugent Luvalt, zsarolást, nem csupán rágalalmazást állapított meg s ezen a czímen rendelte el az eljárás folytatását. Minthogy azonban a bíróság hosszas keresés után sem tudta neki a határozatokat kézbesíteni, mint ismeretlen tartózkodásu részére a bárónő ügygondnokául dr. Szende Sándor fővárosi ügyvédet rendelte ki. Ha a bárónő nem jelentkezik gondnokánál, körözni fogják, mert a büntető bíróság nemrég egy másik ügyében is hiába kérdezte.

SPORT.

A Königswarder-istálló újabb győzelmé. Báró Königswarder Hermann verseny istállója egymásután aratja a dicsőséget. Csak nemrég a bécsi Derby díjat nyerte meg a „Pardon“ versenylóval, most pedig Karlsbadban nyert 10,000 koronát egy másik lova. Karlsbadban ugyanis esütörtökön a nap főversenyét, a 10,000 koronával dotált karlsbadi díjat báró Königswarder Hermann Sandwich nevű versenylóva nyerte el, erős küzdelem után fejhoszszal. Ugyanaz a jockey: Adams lovagolta, aki már több nagy versenyt nyert a Königswarder-istálló lovaival.

TANUGY.

Óvoda ünnepély. Rosenzweig Szeréna kálvária-utcai óvodájában ma szombaton délelőtt fél 10 órakor óvodai ünnepély lesz, amelyre a szülőket és érdeklődőket szívesen látják.

MULATSÁG.

A tisztikar tánczestélye a Püspökfürdőben. Előkelő, vig társaságtól lesz népes ma a Püspökfürdő, ha Jupiter Iuvius nem rontja el az időjárást s nem okoz bánatot annyi kedves leány szívnek. A Nagyváradon állomásozó tisztikar pompás nyári mulatságot rendez s a kik az előkészítéssel meg vannak bízva, ügyességük, leleményességüket egészen felhasználják, hogy a vendégeknek és a tisztikarnak is minél kellemesebb szórakozásokat nyujtsanak. Délután fél 5 órakor katonazene mellett külön vonaton mennek ki a nagypiacról a fürdőbe, a hol jó czigányról gondoskodtak.

Mig a táncz kezdődik a tekepálya, lawn tennys és más időöltés kínálkozik. Éjjel külön vonattal jönnek haza. Czeglédy Sándor bérlő is mindent elkövet, hogy a pompás fürdőben minél kellemesebben töltsék az időt.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szombat: Gyurkovics leányok.
d. u: Sziklához lánczolt királykisasszony.
Vasárnap este: Toloncz.

Bibliás ember.

A legújabb zenemű irodalom valóságos gyöngye a ma is életben lévő grázi mester fenirt operája. Hangszerelése, dallamvezetése egyforma mesteri kezekre vall.

Annál inkább csodálkozunk, hogy már maga az operaelőadásnak eseménye is hidegen hagyta a nagyobb közönséget. Most már világos, hogy a műsor összeállításban nagy bűnös az a közönség is, melyet ugyan az igazgatóság is iparkodik elrontani, amely közönségnek a költő szavai szerint: »nem rózsza kell, csak saláta.«

A darab Freudhofer Mátyásnak, a szt. othomári kolostor irnokának szomorú története. Ő is, bátyja: János is szeretik a főnökük leányát, Márhát. A győztes Mátyás lesz, mire János bosszúból felgyújtja a csürt, a mely alatt a szerelmes pár boldogságról álmodoz. Összefut a kolostor népe, elfogják a tett helyén kapott Mátyást s mivel nem tudja magát kellően kimenteni, gyujtogatásért 20 évi börtönt szenved. Kiszabadulása után egyedüli öröme a szentírás olvasása; ezért nevezik a bibliás embernek. Szenvedélye elaludt; csak akkor lobban ismét lángra, midőn egy haldokló ágyban bátyjára ismer s megtudja, hogy a gyujtogató is János volt. Azonban csakhamar visszatér nyugalma, megbocsát bátyjának, a ki így békével adja ki lelkét.

Mezei Mihály czimszerepe: Mátyás, egyik leghálásabb alakítása, csak a Székely Irén aczélos hangja mellett tűnik fel, hogy organuma hanyatlóban van; arczkifejezése is elárulja, hogy már egy-egy fis — g éneklése is nehezebbre esik.

Korányi Frida tegnap oly színtelenül énekel, hangja oly üres volt, mintha tegnap cseppent volna a szinpadra.

Kassai élénk játékkal, mig magas fekvésű éneke volt, addig ezzel is sikeresen művészkedett.

A zenekar hibátlanul, de színtelenül is dolgozott, mintha a zenében egy p, két pp, három ppp — avagy egy f, két ff és három fff nem is volna. Az énekeseket nem csak támogatnia kell a zenekarnak, hanem hagyni kell, hogy azok szóhoz is juthassanak.

A mult este ugyan ennek is meg volt a valódi oka. Tessék a pianino-művészt külön választani a karmestertől, hogy ennek legyen alkalma a színezést figyelemmel kísérni az előadás alatt is.

Az első felvonás díszletei talán még abból a korból valók (1820), melyben a darab játszik, a másik két változás pedig 20 évvel későbbi?! V. G.

Perényi Margit szerződése. Nem régen említettük, hogy Perényi Margitot ki a kolozsvári nemzeti színház kötelékből időközben kilépett Komjáthy J. debreczeni szinigazgató szerződött. A szerződés azonban, legalább egy időre, elmarad. Egyik debreczeni laphoz intézett

levelében *Komjáthy* János színigazgató a többi között ugyanis a következőket írja: »*Perényi* Margitot illetőleg ma kaptam *Bölöny* inténdánstól levelet, melyben tudtomra adja, hogy *Perényi* Margit szerződése jövő virágvasárnapig szól s ha most mint szerződészegőt szerződtem, központi egyesületünk szabályai értelmében fegyelmi eljárást kér ellenem. Ez ügy tehát hosszabban s csak békés uton lesz elintézhető.«

A herceg karosszéke. A mult héten *Hegyesi* Mari, a nemzeti színház jeles művésznője vendégszerepelt a sopronmegyei Kismartonban. Az apró, német hercegi város lakosságát azonban még a szépségről híres művésznő sem bírta a színházba csalni, már a második előadáson alig volt ember a vendéglő nagytermében. Az igazgató kétségbe volt esve, a művésznő hiúságát is nagyon bántotta a publikum halálos indolenciája. Már-már félbe akarta szakítani a vendégszereplést, amikor mentő ötlete támadt a direktornak.

Másnap a kis város lakói csodálkozva látták, hogy a főúton a színház szolgálói két hatalmas, gyönyörű koronás karosszékkel cipelnék végig. A befentesek megkérdezték az igazgatót, hogy mit jelent ez. A direktor eleintend mosolygott, hajlongott jobbra-balra mintha nem akarná megmondani, de végre halkan fülébe sugta a befentesnek:

— Ne adja tovább... Titok... Este itt lesz a herceg.

Félóra múlva titokban az egész város tudta már, hogy itt lesz *Eszterházy* Miklós herceg, az uradalom birtokosa, akin fanatikus szeretettel csüngenek a kismartoniak s egy óra múlva az esti előadásra nem lehetett már jegyet váltani. Az előadással senki sem törődött, mindenki csak a széket nézte, de hiába, a herceg nem jött, holott véget ér már az első fölvonás is.

Persze a herceg nem is jött el mert sejtelve sem volt a dolgról s a második fölvonás végével a közönség haragosan ment haza. De a direktor boldog volt s előadás után ragyogó arccal szólt a művésznőnek.

— Ugy-e, hogy hébe-korba mégis segít a jó ötlet?!

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: *Neldegg*, fordította: *Szirtes*.

XIV.

Áda lakásában ült az ablaknál és kinézett az utcára. A szoba igen szép, berendezése oly fényes és pompás, hogy miniszternének is megfelelő lenne. Nehéz függönyök ajtón, ablakon, kényelmes, mély ülőhelyek; asztalok és állványok, megrakva számtalan aprósággal, melyek drágák és törékenyek, — teljesen haszontalanok és sokaknak mégis nélkülözhetetlenek; a falakon kitűnő metszetek és csinos látnivalók, tarka tányérok és talpatok ékes szobrocskákkal; szóval igen marasztaló szoba, oly csinnal fölékesítve, hogy fiatal asszony igazán büszke lehet ilyen otthonra. Lakója azonban nem látszott örülni a kellemes környezetnek. Kedvetlenül nézett ki a szabadba, szája körül elégedetlen vonás, homlokán kis ránc jelentkezett. Alig egy éve volt férjénél és már odavolt örömmámora.

Midőn a házaspár új otthonába költözött, az öreg háziasszony elrejtőzött függönye mögé, hogy megfigyelje őket. A jó öreg egészen el volt ragadtatva, midőn a boldogságban úszó fiatal arcokat meglátta, s igen örült, hogy házába kerültek. Alig mult el néhány hónap, már fejét csóválva beszélt róluk.

— Szegény ura semmit sem tehet kedvére, — mondá bizalmasan a kávé csésze mellett barátjainak; — mikor először láttam őket, azt hittem, hogy galambok hozták őket össze, most meg azt találom, hogy egészen más valaki lehetett az, a ki őket összehozta.

Egy bizonyos volt. Bármennyire szerette is *Ferencz* Ádát, kénytelen volt belátni, hogy néjének jelleme váratlan nehézségeket okoz neki. Legtöbb bajt határtalan hiúsága szerzett. Avval kezdte, hogy a butorzatot, melyet férje választott, nyárspolgáriának bélyegezte s elment a rak-tárba; hogy sokkal drágábbal cserélje fel. Továbbá számtalan fényűző cikket szerzett be, erősen állítván, hogy azok nélkül nem létezik lakható szoba. Midőn *Ferencz* ellenvetésekkel állt elő, élesen visszavágta: minthogy mindezt az ő pénzéből fedezik, neki van joga határozni. Ilyen nyilatkozatok a nemesebben érző felet mindig elnémitják. *Ferencz* is engedett. Csak midőn Áda minden mulatságon és minden társaságon részt akart venni, midőn apja háztartását kezdte utánozni s a pénz valósággal szórta és dobálta: akkor az újjain mutatta ki férje világos számítással, hogy évi járadéka e kiadásokat távolról sem fedezi, s határozottan megtiltotta neki, hogy atyjához forduljon pótlásért. Most megeredtek a könnyek és keserű szemrehányások. A féktelen pazarlással felhagyott ugyan, de csak kelleetlenül, majdnem zúgolódva; sőt egyszer-mászor feltámadt lelkében a kétely, hogy nem volt-e oktalanság az ő házassága.

Darab ideig csak megállta, hogy többször otthon töltse az estéket férje nagy öröme, a ki biztosította őt, hogy sohasem boldogabb, mintha egyedül van vele. Azonban csakhamar megunta kettesben az estéket s kezdett ura nélkül kijárni. Száz meg száz mentéssel palástolta visszaszárítását. Abban az erős meggyőződésben, hogy igazán hősi áldozatokat hoz uráért, viszont tőle is elvárta, hogy legyen iránta csekély elnézéssel. Ura kedvéért aránylag szegényes lakással beéri, elvan férfies-léd nélkül, minthogy ura ilyet tűrni nem akar; ez már csak elég, mondta magában. Nem kívánhatja tőle, hogy mindenről lemondjon. Borzasztó unalmas is volt egész életében át ott ülni vele egyedül; aztán férjének oly különös nézetei voltak egyről-másról, tulságba vitte a jámborságot s valóban egy oldalú volt! Hogy egyik vagy másik ismerősük mit tett, mit hallott, mit mondott, keveset érdekelte őt; csak avval törődött, hogy a nagyvilágban mi történik. Hogyan lelkesülhetett okos ember ilyesmért? A világ haladt a maga útján, bármit gondolt is róla *Ganermann* *Ferencz*. Minden felebarátja sorsát meg akarta javítani, idegenek sérelmeit kívánta orvosolni. Inkább azon törte volna a fejét, hogy felesége sorsát tegye irigylendővé! Hanem azt nem hordozta szívében, felesége iránt nem volt belátással. Miért jött például ma oly későn haza? Szeretett volna korábban ebédelni, hogy délután kellő időben jelen lehessen *Mark* kormánytanácsosnénál; úgy fél hat is lesz, mire oda ér, pedig ott oly vig az élet...

Már azon az uton volt, hogy nagy méregbe hozza magát — ekkor kinyílt az ajtó s férje előtte állt. Midőn keblére vonta őt és kedves arcát csókokkal borította el, lecsillapult bosszúsága. *Ferencz* alapjában nagyon jó volt és rajongva szerette őt; alig ismert női, kit férje hasonló gyöngédséggel szeretett volna. Hogy az ő férje oly igénytelen volt, s ennél fogva nem vala érke az ő vágyai iránt, az persze nehéz megpróbáltatás volt szegény fejének; de idővel talán, ha megtanult urával bánni s kis világiasságot csöpögtetett belé, meg fog az váltózni. Hogy hízéssel többet ér el, mint pőröléssel, azt már észrevette.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

A szerb összeesküvők.

(A részleteket lásd előbb.)

Belgrád, július 7.

A merénylő első kihalgatásakor gazdáján kívül följelentette a radikális párt néhány befolyásos tagját: *Nikolics* *Vladimir* ny. ezredest, *Tansanovics* volt miniszter, az »Odjek« szerkesztőjét, *Protics* *Sztoján*t, *Sztanojovics* *Acát*, *Gyurics* *Milán* lelkész.

A két utóbbit 1883-ban halálra ítélték a zajcsári fölkelésben való részvételük miatt, de *Milán* megkegyelmezett nekik.

Pasics *Miklóst* ma erős fedezet alatt *Belgrádba* hozták s a rendőrigazgatóság épületébe csukták.

A nyomozás és ennek folytán az elfogatások még tartani fognak, mert még az összeesküvők száma nincs kimerítve. Elfogtak több előkelő radikális politikust, a *Pasics* párt tagjait, mint pld. *Vesnic* *Milánkó* dr. főreáliskolai tanárt, *Novakovics* *György* és *Nedanovics* *Jana* tanárokat, *Mihajlovics* *Paja* adóhivatali igazgatót, *Mosztics* ezredest, *Illics* *Alexa* főpapot.

Milán szerencsés megmeneküléséért *Belgrád* összes templomaiban és több vidéki templomban nagy Tedeum volt. A *belgrádi* főtemplom Tedeumján jelen volt a diplomacia is. Este a királyi palota előtt nagy fáklyásmenet volt s a várost kivilágították.

Sándor király házparancsot adott ki, melyben lelkes hangon üdvözli megmeneküléséért a hadsereg főparancsnokát.

Délután városi diszülés volt, melyen elítélték a gyalázatos merényletet s nagy ováció volt *Milán* mellett. A szerb sajtó is elítélte keményen a merényletet.

Kocsis és katonatisztek.

Budapest, július 7. (Saját tud. távirata.)

Dunafokon Pestmegyében egy részeg kocsis rátámadt az uton előtte kocsizó honvédtisztekre, kik közt csak az ezredorvosnak volt kardja, s ostorral csapkodott rájuk. A hasztalan figyelemzés után az ezredorvos kardjával a kocsis kezefejére csapott, melyet a vér erre rögtön elborított. Nagy csoportosulás támadt a kocsis jajgatására, a közönség azonban a tiszteknek adott igazat.

Provokált főispán.

Szentes, július 7. (Saját tud. táv.)

Vadnai *Andor* csongrádi főispánt provokáltatta *ludrovai Tóth* *István* ujsongrádi bíró. A provokálás története az, hogy *Tóth* *István* főbíróvá történt választatásakor sürgőnyt küldött *Ugron* *Gábornak*. A főispánnak azonban nem volt inyére ez a dolog s midőn *Uj-Csongrádon* a napokban megfordult, *Tóth* *István*t ezért a községházán lehordta.

Petőfi ünnep.

Budapest, július 7. (Saj. tud. táv.)

Jókai *Mór* levelet intézett *Bartók* *Lajos*hoz a *Petőfi* társaság elnökéhez, hogy *Segesvárra* az ünnepélyre nem utazhat, de a *budai* szinkörben rendezendő *Petőfi* ünnepélyen maga fog szavalni.

A bécsi tüntetés.

Bécs, július 7. A tegnap elfogott 45 ember közül a munkavezetőkön kívül még huszonegyet adtak át csoportosulás vétsége miatt a törvényszéknek, tizet a járásbírósnál jelentettek és szabad lábra helyeztek, tizenegyet rendőri uton büntettek meg. (Magy. Táv. Ir.)

Az angol alsóház.

London, július 7. Az alsóház ma 159 szavazattal 43 ellenében elfogadta második olvasásban a hadsereg céljaira szolgáló új építkezésekről szóló javaslatot. (Magyar Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, július 7. Az Echo de Parisban felhívja Beaurepaire a rennesi haditörvényszéket, hallgassa ki az összes tanukat. Beaurepaire kijelenti, hogy az ő tanúi ki fogják mutatni, hogy Dreyfus egy hatalomnak volt a kéme, a mely azonban nem Németország. Egy tanu állítólag kész megtenni azt a kijelentést, hogy Faurenak, az elhunyt elnöknek kezében voltak az árulás bizonyítékai. Ugyanaz a lap feltétlenül bizonyosnak mondja, hogy a rennesi pör nem kezdődik előbb augusztus első napjainál.

Páris, július 1. Udine várospolgárai 500-an üdvözlő iratot küldtek Dreyfusnak. (Magy. Táv. Ir.)

Atlanta, (Georgia tartomány.) július 7. Egy fiatal hölgy nagy gyűjtést indított avégből, hogy Dreyfusnak egy diszkardot juttassanak. Már eddig 4000 dollár egybe gyűlt. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, július 7. (Saj. tudósítónk táv.) *Bruger* tábornokot *Zurliden* helyébe Páris katonai kormányzóvá nevezték ki.

A belgrádi merénylet.

Zimony, jul. 7. A merénylő bosnyák ember, a neve Knezsevic Gjura. Valamikor tűzoltó volt Belgrádban és az utóbbi időben Bukarestben tartózkodott. A vizsgálat megállapította, hogy bűntársai vannak és hogy Milán ellenségeinek volt az eszköze. A merénylőt nem lőtték meg az üldöző csendőrök, a mint tegnap jelentették, hanem ő kísérlett meg revolverlövéllyel öngyilkosságot és hogy ez nem sikerült, a Szávába ugrott, a honnan azonban kihúzták. Milán királyt egy golyó a hátán surolta és könnyen megsebesítette, hadsegéde Lukics őrnagy pedig a karján és a kezén kapott két lövésit sebet. Sulyos gyanuokok alapján 14 radikálit, a kik a régebbi radikális központi bizottság tagjai voltak, ma letartóztattak, köztük Tausanovics Koszta volt miniszter, Zsifkovic Ljuba ügyvédet, az Odjek című radikális lap tulajdonosát, Pretics Sztoján volt miniszteri felügyelőt, Nikolics Vljako nyugalmazott vezérőrnagyot és másokat. Pacics még szabadlábon van, azonban rendőri felügyelet alá helyezték. Tegnap este a metropolita, az összes miniszterek, az állami méltóságok és a diplomáciai kar összes tagjai megjelentek Milán királynál, hogy üdvözlőjük megmenekülése alkalmából. Az első között volt, a kik a konakban megjelentek, Tevfik basa a berlini török követ, a ki jelenleg Belgrádban tartózkodik.

Lukics őrnagyot a megsebesült hadsegédet vezérőrnaggyá nevezték ki és a Milos-renddel tüntették ki. (Magy. Táv. Ir.)

A német császár utazása.

Bergen, július 7. A német császár fogadtatása az Iphigenie francia iskola-hajó fődélzetén nagyon szívélyes jellegű volt. A császárt Senden báró ellentengernagy, Eulenburg gróf nagykövet és Kessel tábornok kísérte. A francia iskola-hajó parancsnoka a német császár bele-

egyezésével a német császári lobogót huzatta fel az árbócra. (Magy. Táv. Ir.)

Az elfogott bécsi munkásvezérek.

Bécs, július 7. Reumann, Bretschneidert és Adlert, a tegnapi munkástüntetések alkalmával letartóztatott munkásvezéreket átadták a törvényszéknek. (Magyar Táv. Ir.)

Transzvál.

Pretória, jul. 7. Hír szerint a volksraad ma titkos ülésen elfogadta a Fokgyarmat és az Oranje szabadállam kormánya által támogatott javaslatokat, a melyek szerint a választó jogot hét évi tartózkodás után megadják; e mellett a honosítás fakultatív és olyan külföldiekre, a kik 1896. év előtt jöttek Transzválba, visszaható erejű lenne. Hofmeyer és Hertholt Bloemfonteinbe való visszautazásuk közben holnap meglátogatják Johannesburgot. Az a feszültség, mely a lakosságot izgatottságban tartotta, a titkos ülés eredménye által lényegesen enyhült. (Magy. Táv. Ir.)

Kina.

Peking, jul. 7. Pichou francia követ a cungli-jámentől azt az értesítést kapta, hogy a möng-tzei (Jünnan) francia konzulátus épületét, amelyet a legutóbbi zavargások alkalmával szétromboltak, a kínai kormány költségén újra föl fogják építeni. Pichou ennek következtében nem kívánt további kártérítést. A magányosok veszteségei miatti igényeket hír szerint a helyi hatóságok fogják rendezni. (Magy. Táv. Ir.)

Picquartnak nem kell a diszkard.

Páris, jul. 7. A Siécle ma Picquart-nak, a Pester Lloyd párisi levelezőjéhez intézett levelét közli, amelyben Picquart kijelenti, hogy a budapesti polgárok által neki följáró diszkardot köszöni, de azt nem fogadja el. (Magyar Távirati Iroda.)

A Fülöp-szigetek.

Washington, jul. 7. Most adták ki a parancsot tíz önkéntes ezrednek a felállítására, amelyek a Fülöp-szigeteken fognak szolgálni. Wheeler tábornok parancsot kapott, hogy menjen a Fülöp-szigetekre. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Impregnált répamag. A növényi és állati paraziták, melyekről tizenöt-husz évvel ezelőtt a magyar gazda még alig hallott valamit, ma már annyira el vannak szaporodva, ugyszólván alig van növényünk, melyen a paraziták milliói ne élőködne. Takarmány-repatermésünkben némely esztendőben száz ezrekre rug az a kár, melyet a paraziták okoznak, s évek hosszú során át tetlenül állott a gazdaközönség e veszedelemmel szemben. Egyéb orvoslást nem ismertek, mint a helyes vetésforgó követését oly irányban, hogy répa répa után legalább is négy évig ne következék. Ezen védekezési mód meg hozta ugyan a maga gyümölcsét, de nem teljes mértékben és épen ezen körülmény indította a mezőgazdasági tudomány buvárait arra, hogy a védekezés tekintetében fogantatosítandó eljárások iránt kutatásokat tegyenek. A kutatások eredményeinek egyike az impregnált répamag használata, melylyel a különböző repabetegséget okozó s a répagomolyon e öforduló gombaspórák nem kerülhetnek a földre amennyiben az impregnálás által azok elpusztitnak.

Az impregnálás vizgőz, kénes sav és klórgáz segítségével történik a következő módon: egy hengerben a répamag 28—34 R.° hőmérsékű vizgőz hatásának tétetik ki mintegy 5

percnyi ideig; ez idő elteltével a mag egy másik hengerbe kerül, melyben kénsav vezetetik. Öt percnyi ittlétel után a répamag egy klórgázzal telített harmadik hengerbe kerül, majd innét a szárítóba. A vizgőznek tulajdonképeni célja az, hogy a répagomolyok porusai kitágítsanak, az ilyen módon kitágult porusokba behatol a kénsav s elpusztítja az összes gomba spórákat, nehogy azonban megártson a kénsav a gomolyban levő magnak, szükséges a gomolyt a klórgáz hatásának is kitenni, mely a kénsavval kénklonidot képezvén, a porusokat elzárja a külső levegőtől. Számos hazai gazdaságban végzett kísérlet a mellett bizonyít, hogy az impregnálásnak meg van a maga gyakorlati jelentősége, mert az impregnált répa csirázási erélye nagyobb volt, mint a nem impregnálté s gyorsabban s erőteljesebben fejlődött s épen azért az állati és növényi paraziták pusztításától megszabadult. Tudvalevő ugyanis, hogy a répában a különböző állati és növényi elleneségek addig tesznek legnagyobb kárt, míg a növény zsenge, fiatal.

Arra kell tehát törekedni, hogy a répa ezen fejlődési időszakán minél hamarabb tullessék, mert minél gyorsabb a fejlődése, annál jobban kibírja a megtámadtatást. Az impregnálással e cél elérhetjük s még jobban biztosíthatjuk ha a művelést műtrágyázással kapcsoljuk egybe. E célra különösen a chillisalétrom alkalmas, melyből holdanként 35—60 kgot adhatunk két részletben fejtrágya gyanánt. A chillisalétrom a növekedést még inkább gyorsítja s így teljesen nyugodtak lehetünk aziránt, hogy répánk ép marad. Egy borsodmegyei földbirtokos az elmúlt esztendőben három egy holdas parcellán összehasonlító kísérletet tett ez irányban a következő ereeménnyel: 1. a nem impregnált maggal bevetett területen 190 m.m. répája termett; 2. az impregnált maggal bevetett területen 216 m.m.; 3. az impregnált maggal bevetett s 45 kg. chillisalétrommal felültrágyázott földön 233 mm.

Fizetéképtelenség a tőzsdén A tőzsdén ma volt a fizetés nap, a mely elé már napok óta nagy aggodalommal néztek. A budapesti spekulációt, melyet a már évek óta tartó üzlettelenség különben is erősen meggyengített, az utóbbi időben nagy veszteségek érték. Budapesti spekuláció nem tulajdonítottak akkora jelentőséget, mint Bécsben és a budapesti spekuláció nem volt hajlandó az osztrák áremelést akceptálni, a melyet a bécsi spekuláció inszenált. A hitelrészvényeket itt tehát folyton kontremínálták és mennél jobban emelkedtek azok, annál jobban növekedett itt a baisse pozíció.

A budapestiek, hogy az osztrák hitelrészvényekben folytatott illetén műveleteiket a balsiker veszélye ellen biztosították, az osztrák-magyar államvasutársaság részvényeiben éppen ellenkező irányu spekulációt követtek. Ezeket a részvényeket ugyanis vették, arra számítva, hogy a hitelrészvények várakodásuk ellennére mégis tovább emelkednének, emelkedni fognak az államvasuti részvények is és esetleges veszteségeiket ilyen módon kipótolhatják.

Noss, szerencsétlenségre számításuk mindkét irányban balul ütött ki. Az osztrák hitelrészvények árfolyama jelentékenyen emelkedett, az államvasuti részvények pedig jelentékenyen csökkentek.

Mikor a múlt hónapban a leszámoló árfolyamokat megállapították, már akkor ismeretes volt, hogy az itteni spekulációt olyan jelentékeny veszteségek érték, a melyek következtében jelentékeny fizetéképtelenségektől lehet tartani. Nagy aggodalmakkal tekintenek tehát a mai fizetési nap elé, a mely azonban várakozás ellenére nagyon simán folyt le.

Egy hivatalos fizetéképtelenség volt, a mely nagy felháborodást keltett a tőzsdén. *Zimmermann* ügynök lett ugyanis fizetéképtelenné, a ki ma mintegy 13.000 forintra rugó differenciái fejében mindössze 2800 forintot küldött fel a bíróhoz. *Zimmermann* tegnap, a mikor látta, hogy egyes kisebb coulissiereknek az egyeztető bizottság révén fizetési kötelezettségeiknek egy része alól szabadulna, azt hitte, hogy ez neki is sikerülni fog. Azonban rosszul számított. Az érdekeltek tudták ugyanis, hogy itt csak egy csunya manőverről van szó, mert

Zimmermann jó módu ember, a kinek jelentékeny vagyona van. Tudták róla, hogy házára a napokban második helyen kölcsönt vett fel, hogy egyéb fekvősegeit ugyancsak a napokban családja tagjaira iratta és hogy a leszámítoló banknál hét év alatt őrzött ötezer forintnyi takaréket tegnap felvette. Mindezt azért tette, hogy adósságát bírói uton ne lehessen behajtani. Miután ezeket így szépen előre elrendezte, ma felküldött a tőzsdére 13.000 frt helyett 2800 forintot, abban a reményben, hogy így is jó lesz. De rosszul számított. A 2800 forintot elfogadták ugyan, de őt mégis bennehagyták az insolvenziába és egyszerűen kiharangozták a tőzsdéről.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 7.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	854.70
Magyar hitel	383.25
Allamvasut	350.40
Rimamurányi	301.50
Magyar jelzálog	244.75
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	6508.

Határidők.

Budapest, július 7.

Készáru buzában az irányzat lanyha volt 18,000, mm. forgalom mellett az árak változatlanul jegyezettek.

Buza áprilisra	8.93
Buza októberre	4.82
Tengeri jul.	

Rozs őszre	6.98
Zab őszre	5.54
Tengeri augusztusra	4.54

Bécs, július 7.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	879.—
Magyar hitel	890.—
Allamvasut	844.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 7-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	96.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	5.75
Italimérségi jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földtehermentési kötvény	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.—
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék ezüstben	100.25
Osztrák járdék aranyban	119.25
Osztrák korona járdék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	139.—
Osztrák magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	388.—
Osztrák hitelintézeti részvény	379.40
Párisi vista	345.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.56
Németbirodalmi márka	58.92
London vista	120.50
20 márkás arany	11.78

NAGYVARADI SZINKOR.

Evadbérllet 67. szám. Kisbérllet 67. szám.
(Páratlan sz.) (Páratlan sz.)

Ma szombaton, 1899. július 8-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban. Irta: Herczegh Ferencz.
(Rendező: Follinus.)

I. szakasz: „Kata.” III. szakasz: „Ella.”
II. szakasz: „Sári.” IV. szakasz: „Miczi.”

SZEMÉLYEK:

Gyurkovicsné	Laczkó Aranka
Katalin,	Vásárhelyi V.
Sára,	Komlósi Emma
Ella,	Miklósi M.
Miczi,	Turchányi O.
Terka,	Fehérvári Marcsa.
Liza,	Miklósi Mariska.
Klári,	Lengyel Klári.
Radványi, ezredes	Tompa K.
Radványi Gida	Iványi A.
Horkay Feri	Bónis Lajos.
Sándorffy, főhadnagy	Bihari Ákos
Semessey	Vágó Béla.
Kemény Tóni	Heltai N.
Jankó, inas	Leővey Leo
Czigány primás	Vank I.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy e forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első szept. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 50 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap, 1899. július 9-én:

Délután 4 órakor. Fél helyárrakkal.

A sziklához lánczolt királykisasszony.

Eredeti vig tündérrege, dalokkal és táncszal.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárrakkal.

A TOLONCZ.

100 arany pályadíjat nyert énekes népszimű 3 felv.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.
Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.											
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.						
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05						
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20						
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47						
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.											
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva ind.											
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	+1 17	+5 48	12 24	2 27	5 38	Debreczen >											
Élesd >	+1 48	+7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	P.-Ladány érk.											
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Debreczen ind.											
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen >											
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	P.-Ladány érk.											
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.											
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta											
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	V. v. V. v.											
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29	Debreczen i.											
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	Sáránd >											
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	H.-Bagos >											
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	+3 04	+7 28	3 21	4 56	1 43	H.-Pályi >											
Sáp >	+3 33	+9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	M.-Pályi >											
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	N.-Léta—Sáránd >											
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26	Vértés érk.											
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.											
Nagy-K. >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55	Sáránd ind.											
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04	Derecske érk.											
Nagyvárad—Szeged						Szeged—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.						Arad—Nagyvárad.					
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	—	—	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	—	—	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	—	—	Arad ind.	5 10	11 20	9 37	—	—
Ósi >	10 30	4 41	7 16	—	—	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	—	—	Gyula >	12 21	6 44	10 01	—	—	Kurtics >	5 39	11 52	10 07	—	—
Less >	10 48	5 01	7 52	—	—	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	—	—	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	—	—	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54	—	—
Gyapju >	10 56	5 10	8 05	—	—	Csaba >	7 00	2 33	4 50	—	—	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	—	—	Békés-Csaba >	6 47	2 33	4 50	—	—
Cséffa >	11 05	5 19	8 29	—	—	Gyula >	7 27	3 05	5 26	—	—	Kurtics >	3 28	8 21	5 38	—	—	Gyula >	7 27	3 05	5 26	—	—
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	—	—	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	—	—	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	—	—	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	—	—
Kétegyán >	11 46	+6 05	9 15	—	—	Kétegyán >	+7 57	3 39	6 10	—	—	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	—	—	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	—	—	Szombatság-Rogoz ind.						Dobrest ind.					
Gyula >	12 21	6 44	10 01	—	—	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	—	—	Vegy. v. Vegy. v.						Vegy. v. Vegy. v.					
Csaba >	2 10	7 41	4 44	—	—	Gyapju >	—	4 42	7 29	—	—	Szombatság-Rogoz >						Dobrest >					
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	—	—	Less >	9 04	5 00	7 51	—	—	Nánhegyesel >						Nánhegyesel >					
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	—	—	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	—	—	Dobrest érk.						Szombatság-Rogoz érk.					
Szeged >	4 35	10 55	7 55	—	—							Dobrest érk.						Szombatság-Rogoz érk.					

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.